

ОПШТИНА ТРСТЕНИК

**ПРОГРАМ
УНАПРЕЂЕЊА РОДНЕ
РАВНОПРАВНОСТИ
У ОПШТИНИ ТРСТЕНИК**

за период 2026-2028

ПРЕДЛОГ

Трстеник, 29.04.2026. године

Садржај

1. Увод и сврха програма	3
2. Правни и стратешки оквир	4
3. Полазиште и кључни изазови у општини Трстеник	6
4. Визија, општи и посебни циљеви програма	7
4.1 Визија	7
4.2 Општи циљ	7
4.3 Посебни циљеви и приоритети	7
5. Стратешки приоритети и мере програма	8
Приоритет 1: Родна одговорна управа и учешће у одлучивању	8
Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници	8
Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада	9
Приоритет 4: Здравље и добробит жена	10
Приоритет 5: Превенција и рано препознавање насиља	11
Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена	11
6. Институционални оквир и управљање програмом	13
7. Финансијски оквир и родно одговорно буџетирање	14
8. Праћење, извештавање и вредновање	15
9. Управљање ризицима	16
10. Завршне одредбе	17
ПРИЛОЗИ	18
Прилог 1: Матрица мера програма	18
Прилог 2: Показатељи исхода програма (на нивоу приоритета)	19
Приоритет 1: Родна одговорна управа и учешће у одлучивању	19
Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници	20
Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада	20
Приоритет 4: Здравље и добробит жена	21
Приоритет 5: Превенција и рано препознавање насиља	21
Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена	22
Прилог 3: Локални нормативни акти и споразуми неопходни за имплементацију	Error!
Bookmark not defined.	

1. Увод и сврха програма

Овај Програм унапређења родне равноправности у општини Трстеник за период 2026-2028 представља документ јавне политике којим се, у оквиру надлежности јединице локалне самоуправе, утврђује пакет међусобно повезаних мера и начина њиховог управљања и координације ради постизања мерљивих промена у положају жена и мушкараца у локалној заједници.

Програм је конципиран у складу са Законом о планском систему Републике Србије као документ ужег обухвата од стратегије, који се усваја по правилу за период до три године и чије се спровођење планира и прати посредством акционог плана. Програм се ослања и на принципе ЕУ праксе у области родне равноправности, као и на развијене алате родно одговорног буџетирања и праћења учинака. Локални акциони план за родну равноправност 2026–2028 (у даљем тексту: ЛАП) представља имплементациони анекс Програма са највишим нивом детаљности и саставни је део Програма.

Програм се односи на територију општине Трстеник и на мере у надлежности локалне самоуправе и локалних партнера у областима: управљање и учешће у одлучивању, социјална укљученост и услуге у заједници, економско оснаживање, здравље, превенција насиља и оснаживање жена.

Према резултатима Пописа 2022, општина Трстеник има 36.138 становника. Према процени броја становника за 2024. годину, општина Трстеник има 35.141 становника, од чега је 17.221 жена и 17.920 мушкараца. Програм је усмерен на све жене и девојчице које живе на територији општине, уз посебан фокус на групе које су вишеструко рањиве и које могу да имају отежан приступ услугама, нарочито жене у руралним срединама, старије жене, жене без прихода и незапослене, жене са инвалидитетом, самохране мајке и жене са искуством породичног и родно заснованог насиља.

Програм је припремљен на основу анализа, података и консултација спроведених у припремној фази израде локалног акционог плана у области родне равноправности. У том процесу су прикупљени предлози жена, локалних институција, месних заједница, организација цивилног друштва и других релевантних актера.

2. Правни и стратешки оквир

Програм је припремљен у складу са Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 30/2018, 20/2019, 10/2021 и 20/2023) и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и садржају појединачних докумената јавних политика („Службени гласник РС”, бр. 8/2019 и 20/2025), који уређују врсте и садржај планских докумената, укључујући документе јавних политика, као и обавезе праћења, вредновања и извештавања.

У домену родне равноправности, Програм се ослања на следећи национални правни оквир: Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, бр. 22/2009 и 52/2021); Закон о спречавању насиља у породици („Службени гласник РС”, бр. 94/2016 и 10/2023 – др. закон); Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС”, бр. 24/2011 и 117/2022 – одлука УС); Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – одлука УС, 113/2017, 95/2018 – аутентично тумачење, 86/2019 и 155/2020); Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС”, бр. 25/2019, 92/2023 – аутентично тумачење и 29/2025 – одлука УС); Закон о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020, 118/2021, 138/2022, 92/2023, 94/2024 и 22/2025 – др. закон), као правни основ за родно одговорно буџетирање; и Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон, 47/2018 и 111/2021 – др. закон); Закон о бесплатној правној помоћи („Службени гласник РС”, бр. 87/2018); и Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, бр. 87/2018), релевантан за вођење евиденција и извештавање у областима које подразумевају осетљиве податке.

Закон о родној равноправности („Службени гласник РС”, број 52/2021) налази се у поступку оцене уставности пред Уставним судом Републике Србије. У предмету ИУз-85/2021 Уставни суд је покренуо поступак за утврђивање неуставности овог закона и, до окончања поступка, обуставио извршење појединачних аката или радњи предузетих на основу његових одредаба. Имајући у виду наведени статус, овај Програм се у нормативном делу не заснива искључиво на Закону о родној равноправности, већ превасходно на Закону о планском систему Републике Србије, Плану развоја општине Трстеник и другом релевантном правном оквиру, као и на важећим националним и међународним стандардима у области равноправности и људских права. По окончању поступка пред Уставним судом, односно у случају евентуалних измена релевантних прописа, Програм ће се одговарајуће усагласити кроз редовне циклусе праћења и ажурирања, у складу са одељком 8 овог документа.

На стратешком нивоу, Програм је усклађен са Националном стратегијом за родну равноправност за период 2021–2030 („Службени гласник РС”, бр. 103/2021), међународним стандардима (Конвенција УН о елиминацији свих облика дискриминације жена – CEDAW, Истанбулска конвенција, Циљеви одрживог развоја – посебно Циљ 5) и европским смерницама за уродњавање и родно одговорно буџетирање.

На локалном нивоу, Програм је усклађен са „Планом развоја општине Трстеник 2021–2027” као највишим планским документом општине. Програм непосредно доприноси остваривању следећих приоритетних циљева Плана развоја: Приоритетни циљ 3 (Друштво) – „Побољшан

квалитет живота становништва општине унапређивањем постојећих и развојем нових јавних услуга", посебно мера 3.3 – Унапређење социјалне и здравствене заштите и социјална инклузија; Приоритетни циљ 1 (област Економија) – „Повећана конкурентност привреде општине” – посебно мере 1.2 (финансијска подршка запошљавању) и 1.3 (подршка предузетништву), релевантне за економско оснаживање жена; Приоритетни циљ 2 (област Економија) – „Развој свих сектора пољопривредне производње и бољи пласман пољопривредних производа” – посебно мера 2.2 (подршка руралном развоју), релевантна за положај жена у руралним срединама.

У делу примене ЕУ смерница и добрих пракси, Програм преузима приступ уродњавања, као системско укључивање родне перспективе у све политике, мере и буџетске програме, као и алате родно одговорног буџетирања и праћења индикатора учинка.

3. Полазиште и кључни изазови у општини Трстеник

Анализа указује да постоје значајни позитивни помаци у учешћу жена на највишем локалном нивоу, али и изражени родни јаз на нивоу који је најближи грађанима - месним заједницама. У саветима месних заједница жене су изразито ниско заступљене: чине 13,25% чланова, док у 55% месних заједница нема ниједне жене у савету. Овај дисбаланс утиче на то да се локални приоритети у селима и мањим срединама дефинишу без довољног учешћа жена, укључујући жене из руралних средина и друге вишеструко рањиве групе.

Други скуп изазова односи се на доступност услуга и подршке у заједници. Жене, посебно у руралним подручјима, често се суочавају са препрекама у приступу информацијама и услуга, као и са недостатком континуираних сервиса подршке и стамбене сигурности за жене у ризику.

У области економског оснаживања, потребно је смањити економску зависност жена кроз подршку предузетништву и руралној економији, као и кроз промоцију родно одговорних пракси послодаваца и механизме за заштиту радних права.

У области здравља, значајан приоритет је унапређење превентивне и репродуктивне здравствене заштите и унапређење приступачности услуга женама на селу, уз континуитет локалне подршке родитељству и лечењу стерилитета.

Коначно, Програм посебно наглашава превенцију и рано препознавање насиља, као и мере оснаживања и умрежавања жена ради смањења социјалне изолације и промене родних стереотипа у заједници.

4. Визија, општи и посебни циљеви програма

Визија и циљеви овог Програма произлазе из стратешке оријентације утврђене Планом развоја општине Трстеник 2021–2027 и операционализују родну димензију његових приоритетних циљева у области друштвеног и економског развоја.

4.1 Визија

Визија овог Програма је Трстеник као заједница једнаких могућности, у којој жене и мушкарци равноправно учествују у одлучивању, имају једнак приступ ресурсима и услугама, и у којој је превенција насиља системски уграђена у рад институција и живот заједнице. Ова визија подразумева и активно укључивање жена из руралних средина, старијих жена и других вишеструко рањивих група у локалне процесе и програме.

4.2 Општи циљ

До краја 2028. године, Општина Трстеник је институционално и финансијски ојачала локални систем родне равноправности и обезбедила да жене и девојчице имају равноправнији приступ процесима одлучивања, услугама и економским ресурсима, мерено кроз остварене исходе по приоритетима овог Програма и пратећег акционог плана.

4.3 Посебни циљеви и приоритети

Програм има један општи циљ и три посебна циља, који се остварују кроз шест програмских приоритета, који се оперативно разрађују акционим планом. Приоритети су оперативне целине које обухватају очекиване исходе и мере, разрађене кроз акциони план.

Посебни циљ 1: Унапређено родно одговорно управљање и активно учешће жена у јавном и политичком животу на локалном нивоу (Приоритети 1 и 6).

Посебни циљ 2: Повећана економска и социјална сигурност жена и једнак приступ ресурсима и услугама (Приоритети 2 и 3).

Посебни циљ 3: Унапређено здравље и безбедност жена, уз јачање превенције и раног препознавања насиља (Приоритети 4 и 5).

5. Стратешки приоритети и мере програма

Програм садржи шест приоритета и шеснаест мера. Мере су формулисане као међусобно повезане интервенције које се спроводе кроз годишње циклусе планирања, реализације и извештавања, уз интеграцију у процес средњорочног планирања и програмског буџетирања.

Приоритет 1: Родна одговорна управа и учешће у одлучивању

Приоритет се односи на равноправније учешће жена у доношењу одлука на локалном нивоу, пре свега кроз јачање институционалних механизма родне равноправности и подршку женама на позицијама одлучивања, посебно у месним заједницама.

Очекивани исходи до 2028. године:

- Савет за родну равноправност функционише као оперативно координационо тело за спровођење ЛАП-а.
- Повећано је учешће жена у одлучивању на нивоу месних заједница, мерено кроз раст удела жена у саветима МЗ са 13,25% на најмање 25%, и смањење удела МЗ без иједне жене у савету са 55% на највише 20%.
- Унапређено је родно одговорно планирање и буџетирање (РОБ), тако да су мере Програма и активности Акционог плана јасније повезане са буџетским програмима и праћењем издвајања.

Шифра и назив мере	Носилац	Кључни партнери
М1.1 - Институционално јачање и родно одговорно буџетирање	Савет за родну равноправност у сарадњи са Општинском управом	Комисија за родну равноправност, Општинско веће, Скупштина општине, буџетски корисници (установе/ЈП), ОЦД
М1.2 - Подстицање женског лидерства и учешћа у одлучивању	Савет за родну равноправност у сарадњи са Општинском управом	Савети МЗ, школе, локални медији, ОЦД, привредни субјекти

Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници

Овај приоритет односи се на унапређење доступности услуга и подршке женама кроз проактиван теренски рад, обезбеђивање психосоцијалне подршке и јачање стамбене сигурности рањивих жена.

Очекивани исходи до 2028. године:

- Успостављен је функционалан модел теренске подршке женама у руралним подручјима (проактиван рад, информисање, административна помоћ и повезивање са институцијама и пружаоцима услуга).
- Обезбеђен је континуитет психосоцијалне подршке и оснаживања жена кроз програме подршке и функционалан „Женски центар“, уз унапређену стамбену подршку (привремени смештај и подршка осамостаљивању) и повећан обухват жена из рањивих група.

Шифра и назив мере	Носилац	Кључни партнери
М2.1 - Успостављање мобилног тима за унапређење приступа услугама	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник и Саветом за родну равноправност	Дом здравља Трстеник, месне заједнице, Црвени крст Трстеник, ОЦД, локални медији
М2.2 - Програмска подршка менталном здрављу и оснаживању жена	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник	Савет за родну равноправност, ОЦД, Дом здравља Трстеник, школе, локални медији
М2.3 - Унапређење доступности становања и стамбена подршка за вишеструко рањиве жене	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник	ОЦД, Дом здравља Трстеник, Савет за родну равноправност

Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада

Овај приоритет односи се на смањење економске зависности жена кроз подршку предузетништву и женама у пољопривреди, уз јачање заштите радних права и промоцију родно одговорних пракси послодаваца.

Очекивани исходи до 2028. године:

- Повећана је економска самосталност жена кроз доступност локалних програма финансијске и стручне подршке за samozapošljavanje и предузетништво, посебно за жене са села и теже запошљиве групе.
- Унапређен је положај жена у руралној економији и заштита права радница, мерено кроз повећање удела жена носилаца пољопривредних газдинстава са 15% на 20%, као и кроз функционисање механизма подршке.
-

Шифра и назив мере	Носилац	Кључни партнери
М3.1 - Подршка развоју женског предузетништва са фокусом на рањиве групе	Општина Трстеник у сарадњи са Националном службом за запошљавање и Саветом за родну равноправност	ОЦД, „Женски центар“, месне заједнице

М3.2 - Унапређење положаја жена у пољопривреди и руралном развоју	Општина Трстеник, Туристичка организација (ТО), у сарадњи са Саветом за родну равноправност	ОЦД, месне заједнице, медији
М3.3 - Заштита права радница и промоција родно одговорних пракси послодаваца	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност и Националном службом за запошљавање	локални послодавци, ОЦД, локални медији, релевантне националне институције за упућивање

Приоритет 4: Здравље и добробит жена

Унапређење превентивне и репродуктивне здравствене заштите, са посебним фокусом на доступност услуга женама на селу и јачање превенције кроз сарадњу са послодавцима и локалним ресурсима.

Очекивани исходи до 2028. године:

- Повећан је обухват жена превентивним и репродуктивним здравственим услугама, укључујући повећање обухвата здравственом заштитом у првом триместру трудноће са 61,8% на најмање 75%.
- Повећана је доступност здравствених услуга женама у руралним подручјима кроз теренске/мобилне моделе и систематску промоцију превентивних прегледа.
- Унапређена је сарадња са послодавцима у циљу подстицања превентивних прегледа и скрининга за запослене жене.
- Обезбеђен је континуитет локалне подршке родитељству и лечењу стерилитета (ВТО), уз бољу информисаност о праву и процедури.

Шифра и назив мере	Носилац	Кључни партнери
М4.1 - Унапређење превентивне здравствене заштите	Дом здравља Трстеник у сарадњи са Општином Трстеник	Савет за родну равноправност, локални медији, послодавци, НСЗ, школе, „Женски центар“
М4.2 - Унапређење доступности здравствене заштите женама на селу	Дом здравља Трстеник у сарадњи са Општином Трстеник	месне заједнице, мобилни тим, Савет за родну равноправност, локални медији
М4.3 - Подршка родитељству и борби против стерилитета	Општина Трстеник у сарадњи са Домом здравља Трстеник	месне заједнице, „Женски центар“, Савет за родну равноправност

Приоритет 5: Превенција и рано препознавање насиља

Јачање превенције и раног препознавања насиља кроз едукацију младих и бољу информисаност и оснаживање кључних актера у заједници, посебно у руралним срединама.

Очекивани исходи до 2028. године:

- Унапређена је превенција вршњачког насиља и култура ненасиља кроз системске едукативне активности усмерене на младе, посебно дечаке и младиће.
- Повећана је информисаност и капацитет за рано препознавање насиља у заједници, укључујући доступне информације о пријави и подршци и обучене кључне актере и пружаоце услуга.

Шифра и назив мере	Носилац	Кључни партнери
М5.1 - Превенција вршњачког насиља	Општина Трстеник у сарадњи са основним и средњим школама на територији општине Трстеник и Саветом за родну равноправност	спортски клубови, стручне службе школа, локални медији, ОЦД са искуством у превенцији насиља
М5.2 - Унапређење информисаности и раног препознавања насиља	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник, Домом здравља Трстеник, Полицијском станицом Трстеник и Саветом за родну равноправност	месне заједнице, „Женски центар“, ОЦД, геронтодомаћице/пужаоци услуга у заједници

Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена

Смањење изолације и јачање солидарности и видљивости жена, нарочито на селу, кроз теренске програме умрежавања и кампање које доприносе промени стереотипа и равноправнијој подели улога.

Очекивани исходи до 2028. године:

- Смањена је социјална изолација и повећано умрежавање жена, посебно у руралним срединама, кроз редовне теренске и менторске формате подршке.
- Повећана је видљивост женског рада и промовисана равноправнија подела улога у породици и заједници кроз програме и кампање које укључују и мушкарце као савезнике.

Шифра и назив мере	Носилац	Кључни партнери
М6.1 - Програм теренске подршке и умрежавања	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност	Месне заједнице, организације цивилног друштва, мобилни тим, Дом здравља, Центар за социјални рад, локални медији, „Женски центар“
М6.2 - Равноправност и видљивост женског рада	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност	Културни центар/установа културе, Туристичка организација (по потреби), локални медији, школе, ОЦД, локални фотографи/уметници, „Женски центар“
М6.3 - Позитивно родитељство и једнака подела улога и одговорности	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност	Предшколска установа, школе, локални медији, послодавци, Дом здравља, спортски клубови/заједница

6. Институционални оквир и управљање програмом

Ефикасно спровођење Програма захтева јасан институционални оквир, координацију више сектора и партнерство са организацијама цивилног друштва и локалном заједницом. Програм предвиђа да се спровођење управља кроз постојеће локалне механизме родне равноправности и кроз укључивање надлежних органа општине, установа и других актера. У наставку се дефинишу основне улоге и одговорности:

Скупштина општине Трстеник (СО): усваја Програм и Локални акциони план за родну равноправност 2026–2028 (ЛАП) као његов имплементациони анекс; разматра годишње извештаје о спровођењу и доноси закључке и препоруке.

Општинско веће општине Трстеник (ОВ): обезбеђује политичку и оперативну подршку спровођењу, прати реализацију и усмерава међусекторску сарадњу; разматра предлоге Савета за родну равноправност и упућује их Скупштини општине.

Председник општине Трстеник: обезбеђује спровођење одлука органа општине у домену Програма и представља општину у односима са партнерима у спровођењу.

Општинска управа општине Трстеник (ОУ): оперативни носилац спровођења мера у својој надлежности; интегрише мере у средњорочне планове и програмски буџет; одељења надлежна за финансије, друштвене делатности, привреду и пољопривреду учествују према природи мере; доставља податке за праћење индикатора.

Савет за родну равноправност општине Трстеник (СРР): централно координационо тело за спровођење Програма и ЛАП-а — припрема годишњи план рада и годишњи извештај о спровођењу, прати индикаторе, иницира корективне мере, организује кварталне координационе састанке са кључним партнерима и обезбеђује видљивост и транспарентност.

Комисија за родну равноправност Скупштине општине Трстеник (КРР): прати примену мера, даје мишљења и предлоге у процесу доношења одлука и буџета.

Јавне установе и службе на територији општине Трстеник: Центар за социјални рад Трстеник (ЦСР), Дом здравља Трстеник (ДЗ), предшколска установа, основне и средње школе, установе културе и Туристичка организација општине Трстеник (ТО) — спроводе активности из ЛАП-а у својој надлежности (услуге, превенција, информисање), учествују у међусекторским тимовима и достављају извештаје и податке.

Месне заједнице на територији општине Трстеник (МЗ): подржавају теренске активности, информисање и укључивање жена; обезбеђују простор и логистику за сусрете и радионице; учествују у програмима оснаживања и учешћа.

Друге надлежне институције: Национална служба за запошљавање (НСЗ), Полицијска станица Трстеник (ПС), Црвени крст Трстеник и друге надлежне институције учествују у спровођењу мера у складу са својим надлежностима и потписаним протоколима о сарадњи.

Организације цивилног друштва (ОЦД) и удружење „Женски центар“: пружају психосоцијалну подршку и програме оснаживања; учествују у информисању, теренском раду, кампањама и евалуацији; пружају стручну подршку Општинској управи у спровођењу ЛАП-а.

Привредни субјекти и медији: учествују у промоцији родно одговорних пракси, кампањама и програмима превенције; подржавају информисање и видљивост мера.

Оперативно управљање Програмом води председник/ца Савета за родну равноправност, са следећим описом посла: координација спровођења ЛАП-а, праћење индикатора, прикупљање података од носилаца активности, припрема кварталних прегледа напретка и годишњих извештаја, као и координација комуникације и партнерства.

Савет за родну равноправност организује најмање један квартални координациони састанак са кључним партнерима (ЦСР, ДЗ, школе, месне заједнице, ОЦД) ради праћења напретка, решавања препрека и усаглашавања активности у наредном периоду.

7. Финансијски оквир и родно одговорно буџетирање

Финансирање мера Програма планира се у оквиру програмског буџета општине и буџета јавних установа, као и из донација, уз могућност комбиновања више извора (локални буџет, трансфери, пројектна средства, донације, средства донатора и програми међународне сарадње).

У складу са системом средњорочног планирања, мере Програма треба да буду реферисане и повезане са буџетским програмима, програмским активностима и пројектима, са јасно дефинисаним носиоцима и потребним средствима за сваку годину. Ово омогућава да се спровођење Програма управља кроз редовни буџетски циклус и да се ризик од једнократног и ситуационог финансирања сведе на минимум.

Индикативни финансијски оквир за период 2026–2028 износи укупно 32.850.000 РСД, распоређено по приоритетима како следи:

Приоритет	Процена средстава (РСД)	Удео у укупним средствима
Приоритет 1	4.500.000	13,7%
Приоритет 2	15.300.000	46,6%
Приоритет 3	5.100.000	15,5%
Приоритет 4	4.800.000	14,6%
Приоритет 5	1.350.000	4,1%
Приоритет 6	1.800.000	5,5%
Укупно	32.850.000	100%

8. Праћење, извештавање и вредновање

Праћење спровођења Програма заснива се на систему индикатора дефинисаних овим Програмом и пратећим Акционим планом: индикатори исхода на нивоу приоритета и индикатори резултата на нивоу мера и активности. Индикатори су дефинисани тако да омогуће мерење ефективности, односно да ли се постижу промене, и ефикасности, односно да ли се ресурси користе сврсисходно.

Актер одговоран за праћење спровођења Програма и извештавање је Савет за родну равноправност, уз подршку општинске управе. Носиоци мера и активности дужни су да достављају податке о реализацији активности и вредностима индикатора у договореним роковима.

Подаци и извештаји треба, кад год је могуће, да буду објављени у отвореном формату погодном за преузимање и даље коришћење, уз поштовање заштите података о личности.

9. Управљање ризицима

Ризици за спровођење Програма идентификовани су у процесу припреме ЛАП-а и обухватају институционалне, финансијске и друштвене факторе. Кључни ризици и мере ублажавања су:

- Недовољни људски капацитети и преоптерећеност постојећих служби - ублажава се кроз јасно дефинисану координациону улогу, међусекторску поделу задатака и планиране обуке.
- Недовољно или нестабилно финансирање - ублажава се интеграцијом мера у програмски буџет и средњорочно планирање, као и тражењем додатних извора.
- Слаба видљивост мера и ниско учешће жена, посебно у руралним срединама - ублажава се теренским и проактивним приступом, партнерством са месним заједницама и циљаним кампањама.
- Недовољна доступност података разложених по полу - ублажава се увођењем минималних стандарда прикупљања података у установама и договором о изворима провере за индикаторе.
- Отпор променама и родним стереотипима - ублажава се континуираним информисањем, укључивањем мушкараца као савезника и радом са младима (превенција насиља).
- Промена нормативног оквира - Закон о родној равноправности („Сл. гласник РС", бр. 52/2021) налази се пред Уставним судом Републике Србије, са привремено обустављеном применом (решењем од 27. јуна 2024. године). Коначна одлука Уставног суда, било потврда уставности и наставак примене, било оглашавање неуставним, као и евентуалне измене других релевантних прописа, могу да утичу на правни основ појединих мера Програма. Ризик се ублажава кроз годишњи преглед усклађености Програма са важећим законодавством у склопу циклуса праћења, ослањањем мера на шири нормативни оквир и правовремено ажурирање Програма у случају промене статуса прописа.

10. Завршне одредбе

Овај Програм се усваја за период 2026-2028 и примењује се од дана ступања на снагу одлуке о усвајању. Акциони план за спровођење Програма, под називом Локални акциони план за унапређење родне равноправности у општини Трстеник за период 2026–2028, чини имплементациони анекс и саставни део овог Програма. Надлежни органи и установе дужни су да мере Програма и активности ЛАП-а интегришу у своје годишње планове и средњорочне планове, као и у програмски буџет.

По истеку периода важења, општина ће приступити изради завршног извештаја и процене учинака, који ће послужити као основ за дефинисање новог циклуса Програма/Акционог плана.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Матрица мера програма

Приоритет	Шифра мере	Назив мере	Носилац
Приоритет 1: Родна одговорна управа и учешће у одлучивању	M1.1	Институционално јачање и родно одговорно буџетирање	Савет за родну равноправност у сарадњи са Општинском управом (одељења надлежна за буџет/финансије, планирање и друштвене делатности)
Приоритет 1: Родна одговорна управа и учешће у одлучивању	M1.2	Подстицање женског лидерства и учешћа у одлучивању	Савет за родну равноправност уз укључење општинских одељења надлежних за друштвене делатности, образовање и омладину
Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници	M2.1	Успостављање мобилног тима за унапређење приступа услугама	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник и Саветом за родну равноправност
Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници	M2.2	Програмска подршка менталном здрављу и оснаживању жена	Општина Трстеник у сарадњи са „Женским центром“ и Центром за социјални рад Трстеник
Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници	M2.3	Унапређење доступности становања и стамбена подршка за вишеструко рањиве жене	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник
Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада	M3.1	Подршка развоју женског предузетништва са фокусом на рањиве групе	Општина Трстеник у сарадњи са Националном службом за запошљавање и Саветом за родну равноправност
Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада	M3.2	Унапређење положаја жена у пољопривреди и руралном развоју	Општина Трстеник, Туристичка организација (ТО), у сарадњи са Саветом за родну равноправност
Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада	M3.3	Заштита права радница и промоција родно одговорних пракси послодаваца	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност и Националном службом за запошљавање
Приоритет 4: Здравље и добробит жена	M4.1	Унапређење превентивне здравствене заштите и информисаности	Дом здравља Трстеник у сарадњи са Општином Трстеник

Приоритет 4: Здравље и добробит жена	M4.2	Унапређење доступности здравствене заштите женама на селу	Дом здравља Трстеник у сарадњи са Општином Трстеник
Приоритет 4: Здравље и добробит жена	M4.3	Подршка родитељству и борби против стерилитета	Општина Трстеник у сарадњи са Домом здравља Трстеник
Приоритет 5: Превенција и рано препознавање насиља	M5.1	Превенција вршњачког насиља	Општина Трстеник у сарадњи са основним и средњим школама на територији општине Трстеник и Саветом за родну равноправност
Приоритет 5: Превенција и рано препознавање насиља	M5.2	Унапређење информисаности и раног препознавања насиља	Општина Трстеник у сарадњи са Центром за социјални рад Трстеник, Домом здравља Трстеник, Полицијском станицом Трстеник и Саветом за родну равноправност
Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена	M6.1	Програм теренске подршке и умрежавања	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност и „Женским центром“
Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена	M6.2	Равноправност и видљивост женског рада	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност
Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена	M6.3	Позитивно родитељство и једнака подела улога и одговорности	Општина Трстеник у сарадњи са Саветом за родну равноправност

Прилог 2: Показатељи исхода програма (на нивоу приоритета)

Приоритет 1: Родна одговорна управа и учешће у одлучивању

Шифра	Показатељ исхода	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор/учесталост
П1-ОУТ1	Удео жена међу члановима савета МЗ (збирно за све МЗ)	13,25%	$\geq 25\%$	Евиденције/решења о саставу савета МЗ, општинска управа (годишње)
П1-ОУТ2	Удео МЗ у којима у савету нема ниједне жене	55%	$\leq 20\%$	Евиденције/решења о саставу савета МЗ (годишње)
П1-ОУТ3	Оперативност Савета за родну равноправност	не	да	Записници, план рада, извештај, веб-страница

				општине (годишње)
--	--	--	--	----------------------

Приоритет 2: Социјална укљученост и услуге подршке у заједници

Шифра	Показатељ исхода	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор/учесталост
П2-ОУТ1	Број јединствених жена из руралних подручја које су оствариле контакт и подршку кроз мобилни тим	0	≥ 450	Евиденција мобилног тима (квартално/годишње)
П2-ОУТ2	Проценат жена упућених од стране мобилног тима које су у року од 30 дана оствариле приступ бар једном праву/услуги (ЦСР, здравство, услуга у заједници, правна помоћ, ОЦД сервис)	0	$\geq 60\%$	Евиденција упућивања и повратне информације партнера (агрегирано) (квартално)
П2-ОУТ3	Број жена које су користиле психосоцијалну подршку/оснаживање (индивидуално или групно) кроз финансиране програме ОЦД и/или у „Женском центру“	0	≥ 200	Извештаји ОЦД, евиденције „Женског центра“ (агрегирано) (годишње)
П2-ОУТ4	Проценат корисница транзитног смештаја које имају стабилно становање 6 месеци након изласка.	0	$\geq 70\%$	Евиденција ЦСР (годишње)

Приоритет 3: Економско оснаживање и положај жена на тржишту рада

Шифра	Показатељ исхода	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор/учесталост
П3-ОУТ1	Број жена које су оствариле финансијску подршку за samozapoшљавање/предузетништво кроз општински програм	0	≥ 6	Одлуке/уговори (годишње)
П3-ОУТ2	Број жена које су уз подршку формализовале статус на пољопривредном газдинству (носилац/ко-носилац)	0	≥ 15	Агрегирани подаци партнера/општине (годишње)
П3-ОУТ3	Број правних саветовања/случајева подршке женама у области радних права	0	≥ 60	Евиденција сервиса, годишњи извештаји (годишње)

Приоритет 4: Здравље и добробит жена

Шифра	Показатељ исхода	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор/учесталост
П4-ОУТ1	Обухват жена здравственом заштитом у првом триместру трудноће	61,8% (2022)	≥ 75%	Дом здравља/ИЗЈЗ (агрегирани подаци), извештаји (годишње)
П4-ОУТ2	Број жена из руралних МЗ које су оствариле превентивни преглед/ контакт са мобилном екипом кроз „Караван женског здравља“	0	≥ 600	Евиденције Дома здравља/мобилних екипа (агрег.) (годишње)
П4-ОУТ3	Број послодаваца који су увели меру подршке женским превентивним прегледима	0	≥ 10	Изјаве/споразуми, евиденција општине (годишње)
П4-ОУТ4	Годишњи број парова који су остварили општинску финансијску подршку за ВТО	4	≥ 5	Одлуке/уговори, евиденција општине/извештај надлежне комисије (годишње)

Приоритет 5: Превенција и рано препознавање насиља

Шифра	Показатељ исхода	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор/учесталост
П5-ОУТ1	Број основних и средњих школа које су реализовале минимум један циклус активности у оквиру кампање „Нулта толеранција према насиљу“	0	≥ 6	Извештаји школа, потврде, фото/медијска документација (годишње)
П5-ОУТ2	Број младих учесника обухваћених активностима у школама и спортским клубовима	0	≥ 1.000	Евиденције учешћа (агрегирано), извештаји реализатора (годишње)
П5-ОУТ3	Број постављених „Ниси сама“ инфо-тачака (табле/постери) у руралним МЗ и релевантним институцијама	0	≥ 60	Записник о постављању, фото-документација, листа локација (годишње)
П5-ОУТ4	Број обучених актера у заједници за рано препознавање и упућивање	0	≥ 40	Спискови, сертификати, извештаји о обуци (годишње)

П5-ОУТ5	Број евидентираних упућивања ка надлежним службама/услугама подршке која су иницирали обучени актери (агрегирано)	0	≥ 60	Агрегирана евиденција упућивања (годишње)
---------	---	---	-----------	---

Приоритет 6: Оснаживање и активно учешће жена

Шифра	Показатељ исхода	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор/учесталост
П6-ОУТ1	Број жена из руралних МЗ које су учествовале у најмање 2 активности програма „Ново прело“ и/или „Мрежа солидарности“	0	≥ 250	Евиденције учешћа, извештаји реализатора (годишње)
П6-ОУТ2	Број активних менторских парова који су реализовали најмање 3 сусрета	0	≥ 30	Евиденција менторства, извештаји (годишње)
П6-ОУТ3	Број реализованих јавних садржаја за видљивост женског рада	0	≥ 24	Архива садржаја, линкови/ фото-документација (годишње)
П6-ОУТ4	Број учесника (очева/мушкараца) обухваћених активностима кампање „Тата за пример“	0	≥ 300	Листе присутних, извештаји, медијска документација (годишње)
П6-ОУТ5	Проценат учесница/учесника који у краткој анонимној анкети наводе повећано разумевање равноправности/поделе улога након активности	0%	$\geq 70\%$	Агрегирани резултати анкете (годишње)